

A gyermekek jogai és az UNICEF

DIÁKMELLÉKLET

37/1a

EGYEZMÉNY A GYERMEKEK JOGAIRÓL

(Részletek)

6. cikk

(1) Az Egyezményben részes államok elismerik, hogy minden gyermeknek veleszületett joga van az életre.

(2) Az Egyezményben részes államok a lehetséges legnagyobb mértékben biztosítják a gyermek életben maradását és fejlődését.

11. cikk

(1) Az Egyezményben részes államok intézkedéseket tesznek, hogy megakadályozzák a gyermekek törvénytelenes külföldre utaztatását és ott tartását.

(2) Ebből a célból az Egyezményben részes államok előmozdítják a kétoldalú és többoldalú megállapodások megkötését, illetőleg a meglévő megállapodásokhoz való csatlakozást.

15. cikk

(1) Az Egyezményben részes államok elismerik a gyermek egyesülési és békés gyülekezési jogát.

(2) E jogok gyakorlását csak a törvényben meghatározott olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban az állam biztonsága, a közbiztonság és a közrend, illetőleg a közegészségügy és a közérkölc s vagy mások jogai és szabadságai védelmének érdekében szükségesek.

20. cikk

(1) Minden olyan gyermek, aki ideiglenesen vagy véglegesen meg van fosztva családi környezetétől, vagy aki saját érdekében nem hagyható meg e környezetben, jogosult az állam különleges védelmére és segítségére.

(2) Az Egyezményben részes államok hazai jogszabályainak megfelelően intézkednek helyettesítő védelem iránt az ilyen gyermek számára.

(3) Ez a helyettesítő védelem történhet családnál való elhelyezés, az iszlám jog kafalahja szerinti gondnokság, örökbefogadás, illetőleg szükség esetén megfelelő gyermekintézményekben való elhelyezés formájában. A megoldás kiválasztásánál kellően figyelembe kell venni a gyermek nevelésében megkívánt folyamatosság szükségességét, valamint nemzetiségi, vallási, kulturális és nyelvi származását.

29. cikk

(1) Az Egyezményben részes államok megegyeznek abban, hogy a gyermek oktatásának a következő célokra kell irányulnia:

- a) elő kell segíteni a gyermek személyiségének kibontakozását, valamint szellemi és fizikai tehetségének és képességeinek a lehetőségek legtágabb határáig való kifejtését;
- b) a gyermek tudatába kell vésni az emberi jogok és az alapvető szabadságok, valamint az Egyesült Nemzetek Alapokmányában elfogadott elvek tiszteletben tartását;
- c) a gyermek tudatába kell vésni a szülei, személyazonossága, nyelve és kulturális értékei iránti tiszteletet, valamint annak az országnak, amelyben él, továbbá esetleges származási országának a nemzeti értékei iránti és a sajátjától különböző kultúrák iránti tiszteletet;

37/1b

EGYEZMÉNY A GYERMEKEK JOGAIRÓL

(Részletek)

- d) fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy a megértés, a béke, a türelem, a nemek közti egyenlőség valamennyi nép, nemzetiségi, nemzeti és vallási csoport és az őslakosok közötti barátság szellemében tudja vállalni a szabad társadalomban az étellel járó mindenfajta felelősséget;
- e) a gyermek tudatába kell vésni a természeti környezet iránti tiszteletet.

30. cikk

Azokban az államokban, amelyekben nemzetiségi, vallási és nyelvi kisebbségek, illetőleg őslakosságból származó személyek léteznek, az őslakossághoz vagy az említett kisebbséghez tartozó gyermek nem fosztható meg attól a jogától, hogy saját kulturális életét élje, vallását vallja és gyakorolja, illetőleg csoportjának többi tagjával együtt saját nyelvét használja.

31. cikk

(1) Az Egyezményben részes államok elismerik a gyermeknek a pihenéshez és a szabad idő eltöltéséhez, a korának megfelelő játékhöz és szórakoztató tevékenységekhez való jogát, azt, hogy szabadon részt vehessen a kulturális és művészeti életben.

(2) Az Egyezményben részes államok tiszteletben tartják és elősegítik a gyermek teljes mértékű részvételi jogát a kulturális és művészeti életben, és előmozdítják, az egyenlőség feltételeinek biztosítása mellett, a gyermek számára alkalmas szabadidő-intézmények, szórakoztató, művészeti és kulturális tevékenységek megszervezését.

33. cikk

Az Egyezményben részes államok megtesznek minden alkalmas intézkedést, ideértve a törvényhozási, közigazgatási, szociális és nevelésügyi intézkedéseket, arra, hogy megvédjék a gyermekeket az erre vonatkozó nemzetközi egyezményekben meghatározott kábító- és pszichotrop szerek tiltott fogyasztásától, és hogy megakadályozzák a gyermekeknek e szerek tiltott előállításában és kereskedelmében való felhasználását.

38. cikk

(1) Az Egyezményben részes államok kötelezik magukat, hogy tiszteletben tartják és tartatják a nemzetközi humanitárius jognak fegyveres konfliktus esetén rájuk vonatkozó azon szabályait, amelyek által nyújtott védelem a gyermekekre is kiterjed.

(2) Az Egyezményben részes államok minden lehető gyakorlati intézkedés megtételével gondoskodnak arról, hogy a tizenötödik életévüket be nem töltött személyek ne vegyenek részt közvetlenül az ellenségeskedésekben.

(3) Az Egyezményben részes államok tartózkodnak attól, hogy tizenötödik életévüket be nem töltött személyeket besorozzanak fegyveres erőikbe. Amennyiben tizenötödik életévüket be-töltött, de tizennyolc éven aluli személyeket besoroznak, az Egyezményben részes államok minden erejükkel azon lesznek, hogy a legidősebbek besorozásának adjanak elsőbbséget.

(4) Az Egyezményben részes államok a fegyveres konfliktus esetén a polgári lakosság védelmét illetően a nemzetközi humanitárius jog értelmében rájuk háruló kötelezettségüknek megfelelően megtesznek minden lehető gyakorlati intézkedést a fegyveres konfliktus által érintett gyermekek védelemben és gondozásban részesítésére.

37/2

AZ UNICEF TÖRTÉNETE

Az UNICEF neve rövidítés, teljes neve: United NATION's Children's Found. Magyarul az ENSZ Gyermekalapjaként emlegetik. Sok ember szemében az UNICEF az úgynevezett fejlődő országokért tevékenykedő szervezet. Kevesen tudják, hogy története Európában kezdődött, éppen a világ „fejlettebbnek” tartott részén. Hogy közelebbről megismerjük és megértsük tevékenységét, érdemes rövid sétát tenni, melynek segítségével nyomon követhetjük történetét. Az UNICEF múltja, jelene és jövője tehát vázlatosan a következők szerint alakult, elsősorban a nemzetközi honlap információi alapján:

– 1946: Étel Európának

Az UNICEF a II. világháború után alakult, mikor Európa a háború utáni nehézségekkel nézett szembe. Sok gyerek éhezett, és betegségekkel kellett küzdeniük. Az ENSZ 1946-ban megalakította az UNICEF-et, hogy élelmet, egészségügyi ellátást biztosítson a gyerekeknek. A szervezet tehát ideiglenes mandátummal született, a helyreállítás elősegítésére.

– 1953: Az UNICEF az ENSZ permanens részévé vált

Az ENSZ Közgyűlése úgy határozott, kiterjeszti az UNICEF mandátumát meghatározatlan időre, mert úgy találták, működésére még mindig, egyre több helyen és egyre inkább szükség van. Így széleskörű és sikeres kampányba kezdett a framboesia (fertőző bőrbetegség), egy eltorzulást okozó betegség ellen, amely gyermekek millióit támadta meg, és amely ugyanakkor penicillinnel gyógyítható. Sok-sok gyereket sikerült megmenteni, amely a szervezetet nemcsak ismertté és népszerűvé tette, de megerősítette szükségességét főleg az áldatlan gazdasági állapotokkal, alapvető megélhetési problémákkal, szegénységgel küzdő országokban.

– 1954: Danny Kaye, az első jószolgálati nagykövet

A híres molesztár, a szervezet nagylelkű támogatója, követ lett a világ előtt. Filmet készített (Assignment Children) az UNICEF munkájáról Ázsiában, amelyet több mint százmillió ember nézett meg. Ennek hatására egyre többen akartak segíteni a hátrányos helyzetű gyerekeken, ez indította el a jószolgálati nagykövek sorát is, egyre több sztárt készítette arra, hogy csatlakozzanak a támogatók sorához – jó példával járva elől, és másokat is erre készítette.

– 1959: A Gyermekek jogainak Deklarációja

Az ENSZ Közgyűlés elfogadta a gyermekek jogairól szóló nyilatkozatot, amely meghatározza minden gyermek alapvető jogát a védelemhez, biztonsághoz, oktatáshoz, egészséghez és egyéb javakhoz.

– 1961: Oktatás

A több évtizedes gyermek-egészségügyi kérdéseket követően az UNICEF kiterjesztette figyelmét a gyerek minden szükségletére. Így kezdődött el egy hosszabb távú foglalkozás az oktatással, tanártréningek támogatását elindítva az osztályban való egyenlőség érdekében az újdonsült független országokban.

– 1965: Nobel Béke Díj

Az UNICEF a nemzetek közti barátság és béke előmozdításáért tett munkája elismeréseként Nobel Béke Díjjal lett kitüntetve.

– 1979: A Gyermek Nemzetközi Éve

Az egész világon kifejezett ünnep, népek és szervezetek újra megerősítették elkötelezettségüket a gyermekek jogai iránt.

– 1981: Az anyatejes jogszabály jóváhagyása

A Világ Egészségügyi Tanács elfogadta az Anyatejpotló Nemzetközi Kereskedelmi Jogszabályt, és így csökkentek az újszülötteket fenyegető veszélyek.

– 1982: Gyermektúlélési és fejlesztési forradalom

Az UNICEF kampányt indított a gyermekek millióinak életmentésére minden egyes évben. A „forradalom” négy egyszerű, olcsó technikán alapult: fejlesztés/termelés monitorozás, rehidratáló terápia, anyatejellátás és immunizáció.

– 1987: Határhő UNICEF tanulmány

UNICEF-tanulmányok sarkalltak egy „emberi arcú” globális vitát, hogyan védelmezhetnék a gyerekeket és a nőket a gazdasági helyzet és reformok veszélyeitől csökkentve a nemzeti adósságokat a szegény országokban.

– 1989: A Gyermekjogi Egyezmény

Az ENSZ közgyűlése elfogadta az egyezményt, amely 1990 szeptemberében lépett érvénybe. A legszélesebb körben és leggyorsabban elfogadott emberi jogi államközi/nemzetközi megállapodás volt a történelemben.

– 1990: Világ csúcstalálkozó a gyermekekért

Az államok és kormányok vezetőinek precedens nélküli csúcstalálkozója az ENSZ New York-i székhelyén tíz év távlatába tervezett célokkal a gyermekek egészségéért, élelmezéséért és oktatásáért.

– 1996: Gyerekek és konfliktusok

A háborús hatások a gyerekekre komoly figyelmet kaptak a jelentésekben. A háborús konfliktusok kihatása a gyerekekre egy olyan tanulmány, melyet az UNICEF támogatott.

– 1998: Az ENSZ Biztonsági Tanácsa megvitatja/tárgyalja a gyerekek és konfliktusok problémáját

A Tanács először nyit vitát reflektálás a nemzetközi egyezés tartósságáról a háború gyermekeket sújtó hatásai témában.

– 2001: Mondjon igent a gyermekekért kampány elindítására

A Gyermekért Globális Mozgalom minden nemzet minden honfitársát, lakóját elkezdte mozgósítani a világ megváltoztatásáért a gyerekekkel. A Mondjon Igent a Gyerekekért kampány erre a momentumra épül, gyermekek és felnőttek millióival az egész világon támogatást ígérve a kritikus akciókra a gyermekek életének javításáért.

– 2002: Különleges ülés a gyermekekről

Az ENSZ Végrehajtó Tanácsának speciális irányú ülése/szekciója összehívott a haladás megújítására mióta a Világ Összefogás a Gyermekért 1990-ben és újra energetizálni a gyermekjogok globális egyezményét. Ez volt az első olyan szekció, amelyet mindenekelőtt a gyerekekre szántak, és az első, amely mint hivatalos delegációra számított rájuk, elfogadta őket.

37/3a

ÉLETTÖRTÉNETEK*Allan, az újságárus fiú (Fülöp-szigetek)*

Allan Elcadre hetedikként született a tízgyermekes családba. Allan 15 éves, ő a legidősebb fiú. Ő édesanyja fő támasza, segít jobb körülményeket teremteni a családnak.

Allan napja hajnali négy órakor kezdődik. Beágyaz, megeteti az állatokat és elmosogat, ha estéről maradt piszkos edény. Háromnegyed ötkor elindul, átveszi az újságokat, amelyeket az autópályán árul a reggeli ingázóknak. Délelőtt fél tizenegy körül ér haza, egy-két kiló rizzsel és konzervekkel.

11 órakor Allan elindul az iskolába. Elsős a Mandaluyong Gimnáziumban, jól tanul. Visszafogott, nyugodt, szorgalmas fiú. Este fél hét körül ér haza, még segít édesanyjának a házimunkában. A család fél nyolckor szokott vacsorázni, Allan lefekvés előtt még tanul egy-két órát.

Nem az újságárusítás Allan első munkája. Nyolc évesen kezdett dolgozni, a piactéren lévő büfében mosogatott. 13 évesen úgy gondolta, hogy kinőtte már ezt a munkát, azóta újságot árul. Már sok barátja van az újságárus fiúk között. Közülük csak kevesen tanulnak, járnak iskolába, mint Allan, de ez nem zavarja őt. Ha marad szabad ideje, Allan a központi piacon is dolgozik, rakodóként. Napi keresetéből – ami 55 peso, azaz 2 dollár – 50 pesót az édesanyjának ad, a többit megtartja saját kiadásaira.

Allan édesanyja jelenleg mosónőként 1200 pesót keres egy hónapban. Ez a család fő jövedelemforrása. Édesapja mezőgazdasági munkás, és csak ritkán jut munkához.

Allan legnagyobb félelme, hogy nyomorékká válhat, s nem végezhetné többé a fürgeséget igénylő újságárusítást. Kereset híján nem valósulhatna meg legnagyobb álma, az, hogy katona legyen. Allan az újságok alapján, amiket árul, úgy gondolja, hogy a társadalom katikus, gyűlölettel teli, a Fülöp-szigeteki emberek büszkék, erőszakosak és árulók. Az élet, amit az utcán, újságárus barátaival él, és az, amit az iskolában tapasztal, két külön világ.

Allan azt akarja, hogy rend legyen életében. A fegyver és az egyenruha nagyon sok utcagyerek álma. Édesanyja ugyan nem tudja elképzelni Allant a hadseregben, de ő a különmunkáiból már gyűjtögeti a pénzt, hogy jövőre megvehesse a kadétuniformist.

37/3b

ÉLETTÖRTÉNETEK

Pati egy napja (Kenya)

Pati 15 éves lány, most fejezi be az általános iskolát egy kenyai faluban. Szerencsés, mert iskolába járhat, és majdnem időben kezdhette általános iskolai tanulmányait. Sok társa már 16 éves is elmúlt, de még most léptek felső tagozatba.

Patit nagybátyja fogadta magához, mert szülei szegények, ráadásul a környéken nem volt iskola, ahova naponta eljárhatott volna. Reggel fél hatkor kel, azonnal vizet tesz fel, segít a teheneket megfejni. Ő készíti el a teát és a reggelit mindenki számára. Fölsöpri a ház előtt az udvart, és ha szükséges, friss gyümölcsöt, zöldséget hoz a kertből az aznapi ételhez, mert estére már sötétedik, mire hazaér. Kivasalja iskolai egyenruháját, amit este mindig kimos. Mire a többiek felkelnek, már indul az iskolába.

Messzire kell gyalognia, de szerinte megéri. Egyetlen vékony vajjas kenyeret vagy egy-két banánt visz magával. Ezt majd a nagyszünetben fogyasztja el, ami 13-tól 15 óráig, vagy 14-től 16 óráig tart. Ilyenkor legtöbbször hazamennek, de ő nem érne vissza. Pati kihasználja az időt és tanul, hogy kevesebb lecke maradjon otthonra.

Estére újabb gyaloglás után hazaérve tevizet tesz fel, majd a vacsorakészítésnél segít vagy ő maga készíti el. Már rég megtanult főzni, még édesanyja tanította, mielőtt rokonaihoz költözött. Közben vizet melegít a mosáshoz is, és ha szükséges, takarít. Mindenki ruháját kimossa, tereget és vasalni is szokott. Ha valakinek kell valami, neki szól, ő viszi oda.

Este, lefekvés előtt befejezi tanulnivalóját vagy leül a többiekkel tévét nézni. Ilyenkor már nagyon fáradt, de boldog, mert szerencsésnek érzi magát: nem kell vizet cipelnie messziről, mert van kút az udvaron és csap a házban, iskolába jár, és időben kezdett tanulni, sőt nemsokára középiskolába mehet. Ha elég jó eredményt ér el, még tovább is tanulhat, és talán nem kell fillérékért egész nap robotolnia. Mindez persze nem biztos, de megvan rá a lehetősége, és tudja, azt nem szabad elszalasztani. Akkor egy napon jó munkát kaphat, és segíthet szegény szüleinek és testvéreinek, hogy azok asztalára is naponta rendes étel kerüljön, ahogy az neki megadatott.

Vajon igaz a mondás: A tehetség nem vész el?

37/4

ÁLLÍTÁSOK A GYERMEKEK JOGAIRÓL

1. Minden gyereknek dolgoznia kellene, hogy lássa, milyen nehéz másoknak.
2. A tanároknak mindig figyelniük kellene a diákok véleményére is.
3. A világ minden gyerekének joga van az életben maradáshoz.
4. A legokosabbak együtt ülhetnének mindig, a buták pedig az övéikkel.
5. Minden gyerek tanulhat, ha szeretne.
6. A szegényeknek az a sors jut, hogy nélkülözzenek.
7. A felnőtteknek szabadjon veréssel fegyelmezni a gyerekeket.
8. Egy gyerek sem érdemli meg, hogy háborúban, konfliktusban éljen.
9. A jobban kommunikáló tanulóknak szabadjon gyakrabban beszélni az órákon.
10. Minden gyereknek jusson elég játék, és maradjon ideje, hogy játszhasson, pihenjen.
11. A gyerekeknek ne kelljen szenvedniük a felnőttek vagy a nehéz körülmények miatt.

Feladat

Készítsetek egy-két egymást részben metsző körből álló halmazábrát. Az egyik körbe azoknak az állításoknak a sorszámát írjátok, amelyekkel egyetértetek. A másikba azokat, amelyekkel nem értetek egyet. A metszetbe pedig azok kerüljenek, amelyekkel részben egyetértetek, részben nem.

Vitassátok meg közösen az önállóan kialakult álláspontokat!